

MEMORIA DEPORTĂRII ÎN IMAGINI

Minodora Claudia Damian

Muzeul Banatului Montan a organizat o expoziție menită să comemoreze un eveniment tragic din istoria recentă a Banatului: *Deportarea în Bărăgan*. Expoziție concepută și prezentată de dr. Dumitru Țeicu, directorul Muzeului Banatului Montan, a adus în memoria colectivă, prin intermediul unor imagini realizate între anii 1951-1954, soarta nefericită a fruntașilor satelor din Valea Carașului obligați să îndure calvarul deportării în Bărăgan. Conceptual, expoziția a fost structurată pe două paliere: cel dintâi cuprinde imagini fotografice inedite, expuse întâia oară acum la Reșița, realizate între anii 1951-1954 în stepa Bărăganului. Este o cronică ilustrată în care familiile românilor din Ilidia, Ciuchici, Greoni, Milcoveni, Ciortea au fost surprinse în diverse ipostaze de munci forțate, imagini ale caselor din pământ realizate acolo, imagini cu școala, copii, învățătorii ori momente tragice ale existenței îngropate acolo în pământul Bărăganului. Imagini din pelerinajele organizate după 1990 în Bărăgan de către foștii deportați și supraviețuitori încheie acest palier al expoziției ce ilustrează un segment al teribilului eveniment istoric început la Rusalii în anul 1951. Celălalt segment a fost ilustrat de lucrările artistului Radu Bercea, un basarabean ce a cunoscut din interiorul său infernul deportărilor politice în lagărele de muncă forțată. Doi foști deținuți politici din Mehedinți, Nicolae Ianăș și Valeriu Bosoroancă, au vorbit despre infernul prin care au trecut și pe care-l oglindește în lucrările sale de pictură Radu Bercea. Momentul inaugural a fost întregit de rememorarea unor evenimente trăite în deportarea din stepa Bărăganului de către doamna Cornelia Fetea, vicepreședinta Asociației Foștilor Deținuți Politici, Filiala Caraș-Severin.

Ilustrațiile prezentate în această expoziție sintetizează simplu, dar accentuat suferințele și încercările dificile la care a fost supusă populația din zona rurală din proximitatea Oraviței. Sugestive sunt fotografiile care evidențiază în mod deosebit lupta cu vicisitudinile gulagului românesc, cum ar fi: *Deținuți politici după eliberare care au avut domiciliul obligatoriu și au fost la munci*

în Balta Brăilei; 1953 - Cea mai cumplită iarnă; Munca la Fermă - 1953; În timpul deportării.

În ilustrația *Deținuți politici după eliberare care au avut domiciliul obligatoriu și au fost la munci în Balta Brăilei* se reliefează asupra sovietică asupra politicului, disociat de vechiul regim. Orice persoană ce era considerată a fi parte din chiaburime era deposedată de toate bunurile materiale și apoi strănutate în habitate mai puțin populate. În fotografia *1953 - Cea mai cumplită iarnă* sunt prezentate imagini cu copii deportați în Bărăgan. Dorința și nevoia de învățare a copiilor deportați în Bărăgan i-a determinat să înfrunte frigul năprasnic al iernii din 1953. Copilăria, cea mai frumoasă perioadă din viața omului, era adusă în Bărăgan pe cele mai înalte culmi ale tristeții. Imaginea *Munca la Fermă – 1953*, scoate în evidență condițiile austere și condițiile inumane de lucru în lagărul din Bărăgan. Hrana insuficientă de care dispunea populația deportată duce implicit la împărțirea acesteia cu porția.

Expoziția de la Reșița nu a fost construită pe un format documentar istoric din arhive ori din alte surse de păstrare a documentelor, menită să illustreze tragedia deportaților din Banat în Bărăgan, ea fiind gândită mai degrabă sub forma unui moment emoțional, menit să atragă atenția asupra evenimentului istoric al deportării.

Fenomenul deportării în Bărăgan, început în iunie 1951, a afectat circa 12 800 de familii ce trăiau în zona de graniță a Banatului cu Iugoslavia. Tăvălugul deportării a cuprins deopotrivă sate germane și sârbești din rândul provinciei bănățene, dar cei mai mulți proveneau din satele românești din sudul Banatului. Din această perspectivă, fenomenul istoric al deportării a fost revendicat deopotrivă în istoriografia recentă de germani, sârbi și români. Expoziția de la Reșița oglindește perturbarea blocului românesc bănățean în anii 1951-1954.

Deportarea în stepele estice ale României, petrecută într-o vreme de pace, trebuie văzută în contextul internațional al vremii ce a scindat Europa în urma conflictului mondial. Ceea ce s-a petrecut în România n-a fost un fenomen singular, specific românesc, spunea dr. Dumitru Țeicu, întregul demers trebuie analizat prin prisma conflictului sovieto-iugoslav declanșat în anul 1948, în care România, intrată în sfera de control comunist a Moscovei, a fost din plin implicată. Odată cu militarizarea graniței româno-iugoslav s-a început și operațiunea de deportare.